

Le'h Le'ha – Les trois catégories d'effort

Source : Likouté Si'hot volume 15, quatrième Si'ha sur Le'h Le'ha

<p>Le Midrach raconte le premier regard qu'Avraham porta sur la Terre Sainte</p>	<p>1</p>
<p>בראשית רבה לט, ח: בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים... ראה אותן אכלים ושותים ופוחזים, אמר: "הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת". וכיון שהגיע לסלמה של צור, ראה אותן עסוקין בנכוש [ו] בעדור, אמר: "הלואי יהא חלקי בארץ הזאת!". אמר לו הקב"ה: "לזרעך אתן את הארץ הזאת" (לך-לך יב, ט).</p> <p>Midrach Berechit Rabba 39, 8 : Lorsqu'Avraham marchait à <i>Aram Naharaim</i>, ...il vit les hommes manger, boire et s'amuser. Il dit alors : « D.ieu fasse que je n'aie point de part en cette terre ». Puis, parvenu à « l'échelle de Tsour » (près de la Haute Galilée), il vit les hommes désherber et sarcler. Il dit alors : « D.ieu fasse que ma part soit dans cette terre ». D.ieu lui dit alors : « <i>Je donnerai cette terre à ta descendance</i> » (Le'h Le'ha 12, 7).</p> <p>לקוטי שיחות: מהו הקשר בין הבטחה זו - שהקב"ה יתן את הארץ הזאת לבני-ישראל בלבד (על-ידי ירשה וכבוש) - לבין התנהגות יושבי הארץ? ובמיחד להתנהגותם בימי אברהם?</p> <p>Likouté Si'hot : En quoi la promesse, que D.ieu ne donnera « cette terre » <u>qu'aux enfants d'Israël</u> (par l'héritage et la conquête), est-elle liée au bon comportement de ses précédents habitants, à l'époque d'Avraham ?</p>	<p>Pourquoi le don de la terre d'Israël aux Juifs dépendrait-il du comportement de ses habitants à l'époque d'Avraham ?!</p>
<p>Analyse : L'attitude des habitants indiquerait-elle la qualité de la terre même ?</p>	<p>2</p>
<p>תורת כהנים ת, יג: "וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו" (אחרי יח, ג): מגיד הכתוב, שמעשיהם של כנעניים מקלקלים מכל עמים, ואותו המקום שנתכוננו (שנתישבו) בו ישראל - מקלקל מכל.</p> <p>Midrach Torat Cohanim 8, 13 : Le verset « <i>les pratiques du pays de Canaan où je vous conduis, ne les imitez pas</i> » (A'harei 18, 3) nous apprend que les Cananéens avaient le comportement le plus <u>corrompu</u> d'entre les nations et que l'endroit destiné à l'installation du peuple d'Israël était le plus <u>corrompu</u> de tous.</p> <p>לקוטי שיחות: כיצד יתכן לומר שמעלתם היחידה של הכנעניים - התעסקותם במלאכה - הכריעה את כל חסרונותיהם האחרים, ודוקא ארץ זו ראויה לעם ישראל?</p> <p>Likouté Si'hot : Comment peut-on affirmer que la seule qualité des Cananéens (le fait de travailler la terre) puisse contrebalancer tous leurs autres défauts, au point que cette terre soit celle qui convient aux Juifs ?</p>	<p>La qualité d'être « travailleurs » occulterait-elle les défauts et la corruption des Cananéens ?</p>
<p>Développement : L'importance capitale de l'effort fourni par l'être humain</p>	<p>3</p>
<p>גמרא סנהדרין צט, ב: כל אדם לעמל נברא, שנאמר "כי אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז). איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר "כי אכף עליו פיהו" (משלי טז, כו) הווי אומר לעמל פה נברא. ועדין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד" (יהושע א, ח) הווי אומר לעמל תורה נברא.</p> <p>Guemara Sanhedrin 99b : L'homme fut créé pour l'effort, ainsi qu'il est dit (Job 5, 7) : « <i>L'homme est né pour l'effort</i> » ; mais je ne sais pas, d'emblée, s'il est créé pour l'effort de la bouche ou bien pour celui du travail. De ce fait, il est dit (Proverbes 16, 26) : « <i>Pressantes sont les exigences de la bouche</i> » et l'on peut en conclure qu'il est créé pour l'effort de la bouche. Mais, je ne sais pas encore s'il s'agit de l'effort de l'étude de la Torah ou bien de celui de la discussion (en général). C'est pour cela qu'il est dit (Josué 1, 8) : « <i>Ce livre de la Torah ne quittera pas ta bouche</i> ». Il faut donc en conclure que l'homme a été créé pour l'effort de l'étude de la Torah.</p> <p>לקוטי שיחות: כל סברה המובאת בתורה - תורה היא. ובענייננו: היתרון שב"עמל מלאכה" ו"עמל שיחה", שבגללו קיימת הסברה שזוהי מטרת בריאת האדם, איננו מושלל בגלל מסקנת הגמרא ש"לעמל תורה נברא", אלא, שאין די בעמל מלאכה ושיחה כדי להוות מטרה לבריאת העולם, [וצריך להגיע לתכליתו - "עמל תורה"].</p> <p>Likouté Si'hot : Même une hypothèse de la Torah en est une partie intégrante. La qualité de l'effort du <i>travail</i> et de la <i>discussion</i>, permettant d'avancer l'hypothèse qu'ils seraient la finalité de la création, n'est pas écartée par la conclusion du Talmud, selon laquelle l'homme fut créé pour l'effort de la <i>Torah</i> ! Le sens est plutôt que les efforts de <i>travail</i> et de la <i>discussion</i>, à eux seuls, ne suffisent pas pour être la finalité de la création.</p>	<p>Le Talmud traite de trois types d'efforts : le « travail », la « discussion » et « l'étude ». Ces efforts sont complémentaires - l'effort ultime étant celui de l'étude de la Torah.</p>
<p>Pourquoi le <u>Bon</u> D.ieu ne conçut-Il pas un monde avec des résultats sans effort ?</p>	<p>4</p>
<p>לקוטי שיחות: הטוב האמתי הוא, שהאדם יגיע לדרגה שבה הוא נעשה, כביכול, דומה לבוראו, כלשון חז"ל: "שתף להקב"ה במעשה בראשית" (גמרא שבת י, א). לפיכך ברא הקב"ה את העולם באופן שהאדם אינו מקבל כל צרכיו מן המוכן, אלא באמצעות עמל וגייעה בכוחות עצמו, כדי שיתעלה על-ידי כך לדרגה של "משפיע", דומה לבוראו.</p> <p>Likouté Si'hot : Le véritable bien est lorsque l'homme atteint un niveau où, si l'on peut dire, il <u>ressemble</u> à <u>Son Créateur</u> ; il est « <u>associé</u> de D.ieu dans la Création » (Guemara Chabbat 10a). C'est pour cela que D.ieu a implanté dans la nature de la création que les besoins de l'homme n'y soient pas satisfaits d'emblée, que l'effort <u>personnel</u> soit nécessaire pour les combler : afin qu'il s'élève au niveau de « celui qui <u>donne</u> », comme son <u>Créateur</u>.</p>	<p>L'effort permet à l'homme de ressembler à son Créateur : devenir un « donneur ».</p>

<p>(A) L'EFFORT DU « TRAVAIL » : L'INFLUENCE DE L'HOMME SUR LE MONDE</p> <p>לקוטי שיחות: מדבר על יגיעה בדברים שבאמצעותם האדם משפיע על מעשה בראשית, דומם-צומח-חי של העולם, ובכך הוא נעשה שתף במעשה בראשית. כאשר האדם עמל במלאכתו באופן הרצוי על-פי התורה, הרי הוא משפיע וגורם לכך שהבריאה כלה תהיה כראוי, ונעשה שתף במעשה בראשית.</p> <p>Likouté Si'hot : Il s'agit de l'effort permettant à l'homme d'exercer son <u>influence</u> sur la création, les minéraux, les végétaux et les animaux du <u>monde</u>, pour devenir ainsi l'associé de D.ieu dans la Création. Lorsque l'homme travaille avec <u>labour</u> tout en respectant les règles de la Torah, il fait en sorte que toute la Création devienne comme il se doit, et c'est ainsi qu'il devient l'associé de D.ieu dans la <u>Création</u>.</p>	<p>(B) L'EFFORT DE LA « PAROLE » : L'INNOVATION DE L'HOMME DANS LA NATURE</p> <p>לקוטי שיחות: הקב"ה אינו רק "משפיע" על הבריאה, אלא גם מחדש אותה. לכן אין די לאדם הדומה לבוראו ב"עמל מלאכה", כי בו אין מתבטא יתרונו של האדם על שאר סוגי הנבראים (שהרי כוח המעשה קיים גם אצל בעלי-חיים). רק כאשר "עמל מלאכה" כרוך גם ב"עמל שיחה", כאשר עבודת האדם בעולם היא באופן המבטא את מעלתו המיוחדת של מין המדבר, אז נוצר בבריאה חדוש, יתרון שהוא מעל לדרגת הבריאה כשלעצמה.</p> <p>Likouté Si'hot : D.ieu ne fait pas qu'<u>influencer</u> sur la Création: Il la <u>renouvelle</u>. C'est pourquoi, l'homme <u>ressemblant à son Créateur</u>, ne peut se suffire de l'effort du <u>travail</u>, car cet effort n'exprime pas la supériorité de l'homme sur les autres créatures (l'animal lui-même en possède l'équivalent). Par contre, lorsque l'effort du <u>travail</u> est associé à l'effort de la <u>discussion</u>, lorsque l'homme travaille en exprimant la qualité spécifique du genre humain - la parole, alors l'homme <u>innove</u> dans la Création, et lui permet de dépasser son niveau initial.</p>	<p>(C) L'EFFORT DE LA « TORAH » : L'ASSOCIATION PARFAITE AVEC D.IEU</p> <p>לקוטי שיחות: כאשר האדם מקשר כוח הדבור שלו לתורה, שהיא תורת הבורא (אשר הוא וחכמתו אחד), וכל זאת באופן של עמל, שהתורה נעשית "תורתו" של האדם העמל בה, אז הוא מאחד את הבורא ואת הבריאה, והוא נעשה, כביכול, דומה לבוראו - שתף לקב"ה במעשה בראשית.</p> <p>Likouté Si'hot : Lorsque l'<u>homme</u> investit sa parole dans la Torah, qui est l'enseignement du Créateur (tout en sachant que D.ieu et Sa Sagesse ne font qu'un !), lorsque l'homme <u>s'efforce</u> dans son étude au point que celle-ci devienne « Sa Torah » : alors il unit le Créateur et la Création, et il ressemble ainsi à son créateur – il est Son associé dans la Création.</p>
---	--	--

<p>Approfondissement : Les trois catégories d'effort, dans la vie d'un Juif</p>	<p>6</p>
<p>ע"פ מאמר כל אדם לעמל נברא תרפ"ט: (א) הפונה ב"עמל מלאכה": שיעשה מלאכתו באמונה, שיאמין בה שהוא ה' ומפרנס והוא יתברך יגמור בעדו לברכה. (ב) "עמל שיחה": התעסקות בתפלה, כמאמר חז"ל "אין שיחה אלא תפלה" (גמרא ברכות כו, ב). (ג) "עמל תורה": מסירה ונתינת התורה, שעבוד מוחו ושכלו לגמרי מכל וכל.</p> <p>Maamar Kol Adam 5689 : (a) <i>L'effort du travail</i> : Faire son travail consciencieusement, en ayant foi en D.ieu, Qui assure la subsistance et accordera Sa bénédiction. (b) <i>L'effort de la discussion</i> : S'investir dans la Prière, comme nos Sages l'affirment : « Il n'est de discussion que la prière » (Guemara Bera'hot 26b). (c) <i>L'effort de l'étude</i> : s'investir dans l'étude, « asservir » entièrement son intellect et sa logique à celle de la Torah.</p>	<p>Trois catégories d'effort : trois niveaux dans l'attachement du Juif avec D.ieu.</p>

<p>L'obtention de la Terre d'Israël passa également par « l'effort » de la conquête</p>	<p>7</p>
<p>רש"י בראשית א, א: ...אם יאמרו אמות העולם לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו ונתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.</p> <p>Rachi sur Berechit 1, 1 : ...Si les nations du monde diront à Israël : « Vous êtes des voleurs, vous avez conquis les terres des sept nations ! », on pourra leur répondre : « Toute la terre appartient au Saint béni soit-Il. C'est Lui qui l'a créée et Il l'a donnée à qui bon lui a semblé. C'est par Sa volonté qu'Il l'a donnée (la terre d'Israël) à ces peuples, et c'est par Sa volonté qu'Il le leur a repris et qu'Il nous l'a donnée ! ».</p> <p>בראשית רבה ל"ח ל"ט: משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת. אמר: "תאמר שהבירה זו בלא מנהיג?!", הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו: "אני הוא בעל הבירה!". כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר: "תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג?!" הציץ עליו הקב"ה ואמר לו: "אני הוא בעל העולם!".</p> <p>Midrach Berechit Rabba Le'h Le'ha 39 : Prenons l'exemple d'un homme en voyage, qui passe devant une Cité éclairée. Il dit : « Cette Cité n'aurait-elle pas de maître ?! », le maître de celle-ci l'observe et lui dit : « Je suis le maître de la Cité ! ». Ainsi, Avraham [réfléchissait au fonctionnement du monde et se] disait : « Ce Monde serait-il sans Maître ?! », Alors, D.ieu l'observa et lui dit : « Je suis le Maître du Monde ! ».</p>	<p>La Terre d'Israël s'obtient aussi par « l'effort » de la récupérer chez les Nations pour la rendre « sainte ». Cet effort débuta par les recherches existentielles d'Avraham.</p>

<p>Enseignement : L'importance de l'effort du travail, de la prière et de la Torah !</p>	<p>8</p>
<p>לקוטי שיחות: דוקא העבדה שאברהם ראה שיושבי הארץ היו עסוקים ב"עמל מלאכה" - היתה הכנה לכך, שלאחר בקשת ותפלת אברהם ("שיחה") "הלואי יהא חלקי בארץ הזאת", תנתן ארץ זו לאברהם ולזרעו, שהם הפכו לארץ הקודש, שמאיר בה אור התורה, הנעלה מן הבריאה.</p> <p>Likouté Si'hot : C'est précisément le fait qu'Avraham observa « l'effort du travail » fourni par les habitants du pays, qui prépara le fait, que par la suite, grâce à la <u>prière</u> d'Avraham (« l'effort de la discussion ») qui demanda à D.ieu « que ma part soit dans cette terre », cette Terre lui sera attribuée, puis à sa descendance après lui, afin qu'elle en fasse un pays éclairé par la Lumière de la Torah, transcendant la création.</p>	<p>Enseignement : L'effort du travail et de la prière prépare au labour de la Torah !</p>